

Sammanfattning

Fråga om en bisyssla som en polisman har är förenlig med 7 § LOA.

Postadress

Box 2018
103 11 STOCKHOLM

Besöksadress

Stora Nygatan 2 A och B

Telefon

08-617 66 00

Telefax

08-617 66 15

kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

ARBETSDOMSTOLENDOM
2005-05-25
StockholmDom nr 55/05
Mål nr A 75/04**KÄRANDE**

Svenska Polisförbundet, Box 5583, 114 85 STOCKHOLM
Ombud: jur. kand. Jan Värnhall, Plausus AB, Juristkonsult, Fruviksvägen 44,
139 34 VÄRMDÖ

SVARANDE

Staten genom Arbetsgivarverket, Box 3267, 103 65 STOCKHOLM
Ombud: chefjuristen Karl Pfeifer, samma adress

SAKEN

bisyssla

Lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA) innehåller bl.a. följande bestämmelser.

7 §

En arbetstagare får inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende.

- - - - -

7 c §

En arbetsgivare skall besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § skall upphöra med eller inte åta sig bisysslan. Beslutet skall vara skriftligt och innehålla en motivering.

N-G.L. är anställd som polisinspektör vid Polismyndigheten i Västerbottens län, trafikenheten Södra Lappland, med placering i Lycksele närpolisområde. N-G.L. är medlem i Svenska Polisförbundet (förbundet). Han har sedan år 1989 vid sidan av sin anställning vid myndigheten agerat som återförsäljare av släpvagnar och reservdelar. Han har haft myndighetens tillstånd att bedriva denna bisyssla. Myndigheten beslutade dock den 15 januari 2004 att N-G.L. skulle upphöra med bisysslan senast den 30 april 2004.

Polismyndighetens beslut, se bilaga.

Förbundet har väckt talan mot staten genom Arbetsgivarverket och yrkat att Arbetsdomstolen skall upphäva Polismyndighetens i Västerbottens län beslut den 15 januari 2004 i ärende AAC-728-7586-03.

Staten har bestritt förbundets yrkande.

Förbundet framställde i ansökan om stämning även ett interimistiskt yrkande om att Arbetsdomstolen skulle bestämma att polismyndighetens beslut inte skulle gälla till dess domstolen slutligt avgjort tvisten. Arbetsdomstolen lämnade i beslut den 4 juni 2004 det interimistiska yrkandet utan bifall.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

N-G.L. har varit polisman sedan år 1965. Från år 1988 har han tjänstgjort vid länstrafikgruppen och där innehaft uppdrag i arbetsledande ställning, bl.a. som yttre befäl. Han har varit biträdande chef i Lycksele närpolisområde. Inför år 2002 förordnades han som operativ chef för trafikövervakningsenheten i Södra Lappland. Förordnandet avsåg tiden fram till februari 2003.

Polisväsendet har på senare år genomgått en rad organisatoriska förändringar. Vid en sådan omorganisation diskuterades en ombildning av N-G.L:s funktion. Denna kom emellertid inte att genomföras. N-G.L. var sjukskriven en längre tid på grund av ryggbesvär. I de långa medarbetarsamtal som ägde rum i samband därmed nämndes inget om hans bisyssla. Den 10 november 2003 fick N-G.L. en skriftlig uppmaning att lämna en redogörelse för bisysslan till myndigheten. Detta kom som en total överraskning för honom.

N-G.L. och hans familj har varit intresserade av motorsport, bl.a. folkrace. För att kunna utöva denna sport var de tvungna att transportera tävlingsfordonen från hemmet till tävlingsplatsen. N-G.L. är utbildad metallarbetare och hade därför kunskaper att konstruera en släpvagn för detta ändamål. År 1988 kom han i kontakt med en person som var delägare i en släpvnagnsfabrik. Han fann N-G.L:s konstruktion intressant. Han frågade N-G.L. om denne ville bli återförsäljare för fabrikens produkter. N-G.L. och hans familj tyckte att detta lät intressant. N-G.L. är väl medveten om reglerna beträffande bisysslor och vände sig därför till myndigheten med en förfrågan om en sådan bisyssla skulle vara tillåten. I ett beslut den 9 januari 1989 fann myndigheten att bisysslan var förenlig med hans tjänst som polisman. Verksamheten registrerades i handelsregistret som en enskild firma under firmamnamnet "Släpspecialisten". Vid årsskiftet 1989/1990 ombildades firman till ett aktiebolag. Detta visade sig vara ekonomiskt ofördelaktigt och under år 1997 återgick man till att driva verksamheten som enskild firma.

Verksamheten har bestått i försäljning och förmedling av släpvnagnar och reservdelar från hemmet via e-post, telefon och firmans hemsida på Internet. N-G.L:s hustru har skött bokföring och andra praktiska uppgifter. Makarnas son har skött det praktiska arbetet såsom leveranser och vissa kundkontakter. Huvudansvaret för kundkontakterna och produktkontrollen har åvilat N-G.L. Från och med år 1989 och vartannat år har firman deltagit i den s.k.

Noliamässan i Umeå och där marknadsfört varor vid en monter. Hela familjen L. har då varit engagerad liksom även representanter från tillverkaren. Verksamheten har inte givit en sådan avkastning att det skulle vara möjligt att avlöna eller försörja en person på denna.

N-G.L. har aldrig hört talas om att någon anser att hans bisyssla är förtroendeskadlig. Han har inte heller hört talas om något som tyder på att hans bisyssla skulle kunna uppfattas som förtroendeskadlig. Därför kom beslutet den 15 januari 2004 helt överraskande. Arten av bisysslan har inte varit okänd för arbetsgivaren, utan tvärtom i hög grad känd. Myndighetens beslut att förbjuda bisysslan har inneburit ekonomisk förlust för N-G.L. och hans familj. N-G.L. har också tagit mycket illa vid sig personligen.

Förbundet anser sammanfattningsvis att bisysslan är förenlig med 7 § LOA. Det har inte funnits några skäl att ta tillbaka det tidigare meddelade tillståndet till bisysslan. Polismyndighetens beslut att han skall upphöra med bisysslan skall alltså upphävas.

Staten

N-G.L. är trafikpolis med placering i Lycksele, där han också bor. Som trafikpolis har N-G.L. stora befogenheter att utöva samhällets makt mot enskilda inom sitt funktionella verksamhetsområde. Trafikövervakning innebär bl.a. hastighetskontroller, kontroll av beteenden i trafiken samt kontroll av fordon, som exempelvis kontroll av fordonskombinationer, hur fordonet används, hur det belastas och vilken behörighet föraren har att framföra fordonet. Kontroller kan utövas vid flygande besiktningar. N-G.L. har möjlighet att bötfälla trafikanter, omhänderta körkort och förbjuda fortsatt framfart med fordon om de är behäftade med brister eller om det finns någon brist hos föraren. De poliser som arbetar inom trafikpolisen är förmodligen de poliser som har mest kontakt med allmänheten. Dessa poliser sysslar med en utpräglad maktutövning, myndighetsutövning och rättssvård.

Utövandet av maktbefogenheter ställer mycket höga krav på att allmänheten har förtroende både för den som utövar verksamheten och för den organisation som står för maktutövningen. Lagstiftaren har därför bestämt att offentliga tjänstemän inte får utöva bisysslor som kan skada förtroendet för tjänstemannen eller den offentliga verksamheten. Reglerna finns i 7–7 d §§ LOA. Bestämmelsen i 7 c § innebär att om arbetsgivaren bedömer bisysslan som förtroendeskadlig är arbetsgivaren skyldig att förbjuda bisysslan. Arbetsgivaren har ingen möjlighet att fatta något annat beslut.

Av förarbetena till bestämmelserna i LOA framgår bl.a. följande. För att en bisyssla skall vara otillåten behöver man inte ha konstaterat att den anställde verkligen har varit partisk i ett visst avseende eller att allmänhetens förtroende för myndigheten eller dess anställda i verkligheten har minskat. Det räcker med att det finns en risk för att allmänheten sätter opartiskheten i fråga på grund av bisysslans blotta existens. Det skall göras en samlad bedömning av de omständigheter som kan påverka allmänhetens förtroende för den anställdes eller myndighetens opartiskhet. Vid bedömningen skall

hänsyn tas till vilka arbetsuppgifter den anställda har, vilken verksamhet myndigheten bedriver och vad bisysslan går ut på. Särskild försiktighet skall iakttas när myndigheten har uppgifter som innebär rättsskipning, myndighetsutövning, tillsyn, upphandling eller förvaltning av egendom. De verksamhetsområden som åsyftas är bl.a. domstolar, åklagarväsendet, polisen, kriminalvården, försvaret, tullen, länsstyrelserna, skatteförvaltningen och kronofogden. Risken för förtroendeskada är mindre om arbetsuppgifterna i anställningen är enklare eller om arbetsuppgifterna i bisysslan är enklare jämfört med uppgifterna i huvudanställningen. Om bisysslan innehåller arbetsuppgifter av samma eller liknande slag som dem som arbetstagaren skall utföra i sin huvudanställning hos myndigheten blir riskerna för förtroendeskada avsevärt större. Bisysslor som ofta ligger i riskzonen är anställningar, uppdrag hos privata företag och egen kommersiellt inriktad verksamhet. För riskbedömningen kan det ha betydelse om arbetstagaren direkt eller indirekt har ekonomiska fördelar av bisysslan. Särskild försiktighet krävs vid bisysslor som kan påverka allmänhetens förtroende för myndigheter eller tjänstemän som har mer eller mindre maktutövande eller rättsvårdande uppgifter. Poliser och polismyndigheter är tydliga exempel på detta.

N-G.L. har haft sin bisyssla sedan år 1989. Han fick då besked av dåvarande polisstyrelsen i Lycksele polisdistrikt att bisysslan var förenlig med hans tjänst som polisman. Verksamheten bedrevs först i enskild firma, därefter i ett aktiebolag och sedan återigen i enskild firma. N-G.L. är registrerad ägare till den enskilda firman. Försäljningen sker från bostaden via telefon, e-post och en hemsida. Marknadsföringen sker genom annonsering av tillverkaren och vid Noliämässorna i Umeå. Omsättningen varierar. Vid och efter en Noliämässa säljer firman 45–60 släpvagnar. Försäljningspriset för en släpvagn ligger mellan 7 000 kr och 60 000 kr. Firman säljer också reservdelar. N-G.L. själv uppger att han har mycket stor kompetens att bedöma frågor om framförande av fordon och släpvagn med rätt anpassning vad gäller totalvikt och släpvagnsvikt, rätt körkortsbehörighet, rätt utrustning och däck till visst fordon och rätt användande av typgodkända reservdelar. N-G.L. anser att hans yrkeskunskap vad gäller denna typ av fordon och fordonskombination bidrar till ökad regelefterlevnad och därigenom ökad trafiksäkerhet.

När myndigheten prövade bisysslan utgick myndigheten från innehållet i en promemoria från Rikspolisstyrelsen som upprättades i januari 2002. Av promemorian, som anger vad en beslutsfattare bör iakttas vid bedömningen, framgår bl.a. följande. Särskild återhållsamhet skall iakttas beträffande bisysslor som kan påverka allmänhetens förtroende för arbetstagare eller för myndigheter som har mer eller mindre utpräglat maktutövande eller rättsvårdande uppgifter. Näringsverksamhet kan i allmänhet inte godtas. Vid prövningen av en försäljningsverksamhet bör hänsyn tas till den salubjudna varans eller tjänstens karaktär. Vid försäljning i egen regi kan det uppkomma relationer med allmänheten som allmänheten kan tolka som en beroendeställning mellan säljare och köpare. Detta gäller särskilt om varan eller tjänsten har ett högt ekonomiskt värde och det finns garantiåtaganden. Det finns en uppenbar risk att den omständigheten att någon som är känd som

polis är inblandad i försäljning av en produkt kan komma att uppfattas av allmänheten som en garanti i sig eller som en utfäst garanti att varan eller tjänsten är särskilt tillförlitlig.

Det var mot bakgrund av bl.a. dessa riktlinjer som myndigheten genom det nu omtvistade beslutet förbjöd N-G.L. att fortsätta med bisysslan.

N-G.L:s bisyssla uppmärksammades i samband med en omorganisation av polisverksamheten då även en ny chef tillträdde. Den omständigheten att bisysslan tidigare har bedömts som tillåten betyder inte att den skulle vara tillåten för all framtid. En bisyssla skall fortlöpande bedömas och prövas. En bisyssla kan också komma att förändras under tidens gång.

Att släpvagnar säljs av en polisman kan ge intryck av att det finns en särskild kvalitetsbedömning av dessa. Även om N-G.L. säljer släpvagnarna som privatperson kan det inte uteslutas att det sprids uppgifter om att det är polisen som säljer dessa eller att de är särskilt prövade av polisen. Både allmänhetens och konkurrenternas tilltro till polisen kan påverkas av dessa förhållanden. Det kan tänkas uppkomma fall där N-G.L. själv eller någon annan polis i sin trafikövervakning tvingas ingripa mot någon som kör en släpvagn. Det kan då uppkomma rykten om att ett ingripande, eller det förhållandet att en polis avstår från att ingripa, eller det sätt på vilket ingripandet sker kan ha samband med den omständigheten att släpvagnen är såld, eller inte såld, av N-G.L. Oavsett riktigheten i sådana rykten kan dessa vara förödande för polisverksamheten. Det skulle också kunna inträffa att en kollega till N-G.L. vid ett ingripande får höra från föraren att ”det här är sålt av N-G.L. och han har sagt att det här är okey”. Det påstås inte att N-G.L. låter sig påverkas i sitt arbete. Vad staten fäster avgörande vikt vid är risken för att allmänheten kan komma att få den uppfattningen.

Den omfattning som N-G.L:s försäljning har är enligt statens uppfattning betydande. Omfattningen gör att det förr eller senare kommer att inträffa en incident. Vidare är det försvårande att N-G.L. tillhandahåller reservdelar. Detta innebär att relationen med kunderna kan komma att upprätthållas under en lång tid. Därmed kan beroendeförhållanden uppkomma mellan N-G.L. och hans kunder. Av betydelse för bedömningen är också att släpvagnarna har ett mycket högt värde. Vidare är det av intresse att försäljningen sker på den ort där N-G.L. arbetar som polis med just uppgiften att kontrollera fordon. Lycksele är en liten ort med 12 000 innevånare. N-G.L. har varit verksam som polis på orten under mycket lång tid. Han är följaktligen väl känd som polis. Det är också i stor utsträckning spritt att N-G.L. bedriver den aktuella verksamheten.

Staten gör sammanfattningsvis gällande att N-G.L:s bisyssla är otillåten enligt 7 § LOA. Myndigheten hade ingen annan möjlighet än att förbjuda bisysslan enligt 7 c § LOA. Myndigheten har alltså fattat ett korrekt beslut som inte skall upphävas.

Domskäl

Twisten m.m.

Twisten i målet gäller om den bisyssla polismannen N-G.L. har är förenlig med 7 § LOA. Bisysslan består i att han bedriver näringsverksamhet i enskild firma i form av försäljning av släpvagnar och reservdelar till släpvagnar. Staten menar att det finns en risk för att denna verksamhet innebär att allmänhetens förtroende för N-G.L:s eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller för myndighetens anseende rubbas. N-G.L:s bisyssla är därför enligt staten inte förenlig med 7 § LOA. Förbundet har bestritt att det finns en sådan risk och har gjort gällande att bisysslan är förenlig med 7 § LOA.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på förbundets begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med N-G.L. På begäran av staten har polismästaren S.N. hörts upplysningsvis. Förbundet har åberopat skriftlig bevisning.

Rättsliga utgångspunkter

Bestämmelsen i 7 § LOA motsvarades i 1976 års LOA av 6 kap. 1 §. Den flyttades över från 13 § statstjänstemannalagen till LOA utan någon saklig ändring (se prop. 1975/76:105 bil. 2 s. 250). Bestämmelsen fick sitt nuvarande sakliga innehåll genom en ändring i 13 § statstjänstemannalagen som trädde i kraft den 1 juli 1970. Ändringen hade föregåtts av en statlig utredning (bisyssloutredningen) som år 1969 lade fram betänkandet Offentliga tjänstemäns bisysslor (SOU 1969:6). Detta betänkande, samt den proposition som följde (prop. 1970:72), är alltså de vägledande förarbetena för den nu gällande bestämmelsen i LOA.

Bisyssloutredningen utvecklade i sitt betänkande hur bedömningen av om det finns en risk för att en bisyssla är förtroendskadlig bör gå till (se SOU 1969:6 s. 79–86). Utredningens resonemang kan sammanfattas på följande sätt. Huruvida en bisyssla är tillåtlig eller inte med hänsyn till risken för förtroendskada bör avgöras efter en samlad bedömning av de omständigheter som kan ha betydelse för bevarandet av allmänhetens förtroende för opartiskheten. Tillåtligheten bör bedömas med hänsyn till bl.a. storleken av risken i det enskilda fallet. I första hand bör man försöka fastställa den aktuella riskgraden. Vidare bör man bedöma vilken riskgrad som med hänsyn till omständigheterna framstår som försvarlig. Vid den samlade bedömningen bör det tillmätas stor betydelse i vad mån tjänstemannens uppgifter är mer eller mindre kvalificerade. Den närmare beskaffenheten av myndighetens uppgifter har stor betydelse för bedömningen av vilken risk som är acceptabel. Endast förhållandevis avlägsna risker synes godtagbara om myndigheten exempelvis har typiskt sett maktutövande funktioner. Även tjänstemannens uppgifter inom myndigheten inverkar i hög grad på bedömningen. Vid den samlade bedömningen är också bisysslans omfattning och dess beskaffenhet av särskild betydelse. Vidare bör avseende fästas vid frågan om och i vad mån allmänna intressen kan tala för att en tjänsteman

åtar sig och utövar en viss bisyssla. En bisyssla som ger tjänstemannen eller honom närstående fördelar av ekonomisk art kan vara mer riskfylld än om sådana fördelar inte är förbundna med bisysslan. Emellertid bör det förhållandet att en tjänsteman har starkt personligt intresse av att åta sig en viss bisyssla i en hel del fall medföra att det anses acceptabelt att en inte alldeles obetydlig risk för bristande förtroende till opartiskheten i tjänsteutövningen uppstår, i allt fall om intresset inte är av den arten att fråga får anses vara om ett rent förvärvssyfte. Sålunda bör bisysslor som är uttryck för en tjänstemans ideella intressen, t.ex. socialvårdande eller annars välgörande verksamhet, ungdomsarbete m.m. dylikt, i de fall där kollisionsrisker kan tänkas uppstå ges särskild hänsyn.

Den föredragande departementschefen anförde bl.a. följande i 1970 års proposition (prop. 1970:72 s. 75 f.).

-.--.- Utredningen har anfört en rad synpunkter på hur en bisysslas tillåtlighet enligt lagrummet bör bedömas. Dessa synpunkter synes kunna bli till god ledning vid bedömningen i framtiden. Jag vill särskilt stryka under följande. Inom ramen för prövningen av risken för förtroendeskada skall hänsyn tas också till omfattningen av en tjänstemans bisysslor och till om bisysslan berör myndighetens arbetsområde. Bland bisysslor som mindre ofta torde omfattas av förbudet kan nämnas fackliga, politiska eller andra ideella förtroendeuppdrag, uppdrag på grund av domstols förordnande enligt föräldrabalken och statliga eller kommunala uppdrag i allmänhet. Särskild försiktighet bör iakttas beträffande bisysslor som kan påverka allmänhetens förtroende för tjänstemän eller myndigheter som har mer eller mindre utpräglat maktutövande eller rättsvårdande uppgifter. Jag avser här – förutom domstolar m.fl. – exempelvis patent- och registreringsverkets besvärsavdelning, vissa tjänstemän inom polisorganisationen och länsstyrelserna samt åklagare, utmätningsmän, förrättningslantmätare m.fl. Anställning hos enskild torde för tjänstemän med sådana arbetsuppgifter i stor utsträckning få anses förbjuden. Även andra typer av privata bisysslor kan för deras del ofta vara otillåtna, t.ex. näringsverksamhet i egen regi eller ersättningsgivande, enskilda uppdrag med rättslig anknytning eller styrelseuppdrag i affärsföretag.

Det bör betonas att det inte, för att en bisyssla skall anses otillåten, är nödvändigt att allmänhetens förtroende för tjänstemannen eller myndigheten i verkligheten har rubbats eller att något har inträffat som är ägnat att sätta allmänhetens tilltro på spel. Det räcker med att det finns en risk för detta på sätt som framgår av de återgivna förarbetsuttalandena. Det kan vidare vara tillräckligt att förtroendet kan undergrävas på grund av bisysslans blotta existens.

Polisväsendet hör otvivelaktigt till de slag av offentlig verksamhet som har allmänhetens ögon riktade på sig. Vidare är innehållet i polisverksamheten, som i stor utsträckning innefattar myndighetsutövning mot enskilda och även har vissa inslag av rättskipande uppgifter, sådant att det måste ställas stora krav på att allmänhetens förtroende för polisens opartiskhet kan upprätthållas.

Rent generellt kan det därför sägas att riskgraden för förtroendeskada på grund av bisysslor är hög när det gäller polismän och att endast förhållande-

vis små risker för sådana förtroendeskador bör accepteras vid en tillämpning av 7 § LOA. Som framgår av de återgivna förarbetsuttalandena måste det ändå bli fråga om en samlad bedömning av risken för förtroendeskada och den försvarliga riskgraden i det enskilda fallet, varvid sådana generella synpunkter som nyss nämnts trots allt inte kan bli mer än riktningsgivande (se AD 1989 nr 123 och 2004 nr 108).

Är N-G.L:s bisyssla förenlig med 7 § LOA?

Av utredningen framgår följande beträffande den aktuella bisysslan. Verksamheten bedrivs av N-G.L. i enskild firma med honom som registrerad ägare. Även övriga familjemedlemmar deltar i rörelsen. Det är emellertid N-G.L. som har huvudansvaret för kundkontakterna. Verksamheten består i försäljning av släpvagnar och reservdelar till släpvagnar. N-G.L. är återförsäljare för tillverkaren av produkterna. Försäljningen sköts från hemmet via telefon, e-post och firmans hemsida på Internet. Vartannat år deltar firman i en stor mässa i Umeå. I samband med och efter en sådan mässa kan firman sälja 45–60 släpvagnar. Försäljningspriset ligger mellan 7 000 kr och 60 000 kr för en släpvagn och 10 000–15 000 kr för reservdelar.

N-G.L. är polisinspektör med placering i Lycksele där han även är bosatt. Han bedriver också försäljningsverksamhet i Lycksele. Enligt N-G.L. själv är det allmänt bekant på orten såväl att han är polis som att han säljer släpvagnar. Det förhållandet att möjliga kunder och andra känner till att N-G.L. är polis kan enligt Arbetsdomstolens mening medföra en risk för att detta förhållande uppfattas som en garanti för kvaliteten på de produkter han säljer. Sådana näringsidkare som bedriver med N-G.L. konkurrerande verksamhet kan också få uppfattningen att N-G.L. därmed får en fördel i konkurrenshänseende som de inte har.

Vid näringsverksamhet i egen regi kan det uppkomma relationer som innefattar, eller kan tolkas som, en beroendeställning mellan köpare och säljare. En köpare och en säljare har i en avtalssituation motstående intressen och köpeavtalet kan sägas vara en avvägning mellan dessa. Det kan inte uteslutas att dessa förhållanden kan inverka på avtalsparternas eller andra personers relationer med varandra i andra sammanhang. Eftersom N-G.L. arbetar som polis på den ort där han bedriver sin verksamhet, vilket också är allmänt känt, är det sannolikt att han eller hans kolleger kan stöta på N-G.L:s kunder även efter köpet. Risken för otillbörliga hänsynstaganden torde vara större om varan eller tjänsten har ett högt ekonomiskt värde. Enligt vad som är upplyst i målet kan de varor som N-G.L. saluför ha ett betydande ekonomiskt värde. I detta sammanhang kan vidare noteras att N-G.L., i egenskap av säljare, torde omfattas av det ansvar inför sina kunder som kan följa av gällande lagstiftning om konsumentskydd. Det sagda innebär att N-G.L:s kontakter och åtaganden i förhållande till kunderna inte kan anses begränsade till enbart tidpunkten för köpen.

Av särskild betydelse i sammanhanget är att N-G.L. är trafikpolis med uppgift att bl.a. kontrollera fordon. Han är placerad i Lycksele och utför således kontroller i det område där han också bedriver sin bisyssla. N-G.L.

har berättat att det är vanligt förekommande att bosatta i området äger en släpvagn. I Lycksele, som enligt vad som har upplysts i målet har 12 000 innevånare, finns enligt N-G.L. 8 000 släpvagnar registrerade. Det är därför troligt att N-G.L. och hans kollegor vid kontroll av fordon kan stöta på en släpvagn som N-G.L. har sålt. Det är lätt att föreställa sig situationer där detta förhållande kan få betydelse för de inblandade personernas sätt att agera. I varje fall måste det enligt domstolens mening föreligga en tydlig risk för att det från allmänhetens sida kan uppfattas som att frågan om var en släpvagn är köpt kan ha haft betydelse för polisens agerande i ett visst fall. Det sagda innebär att det givetvis även finns risk för att ett visst agerande från polisens sida kan sättas i samband med det förhållandet att en släpvagn inte är såld av N-G.L.

Det finns således enligt Arbetsdomstolens mening påtagliga beröringspunkter mellan den bisyssla som N-G.L. bedriver och hans tjänst som polisman. Domstolen ser det som sannolikt att det kan uppkomma situationer där N-G.L:s eller hans kollegors opartiskhet skulle kunna ifrågasättas. Enligt domstolens mening är det tydligt att det därmed också finns klara risker för en förtroendeskada av det slag som avses i 7 § LOA. Vid en samlad bedömning kommer Arbetsdomstolen till slutsatsen att N-G.L:s bisyssla inte är förenlig med 7 § LOA. Polismyndighetens beslut skall därför inte ändras. Förbundets talan skall alltså avslås.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång i målet skall förbundet ersätta statens rättegångskostnader. Om beloppet råder inte tvist.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår Svenska Polisförbundets talan.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Svenska Polisförbundet att ersätta staten dess rättegångskostnader med femtiofyrtusenfemhundrasjutton (54 517) kr, varav 41 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på det förstnämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Ledamöter: Carina Gunnarsson, Ulrika Stenbeck Gustavson, Britt Angleryd, Rolf Hugert, Agnes Günther, Eva-Lena Danielsson och Bo Almgren.
Enhälligt.

Sekreterare: Anna Flodin

**Polismyndigheten
i Västerbottens län**

BESLUT

Datum
2004-01-15

Bilaga

Diarienumr
AAC-728-7586-03

N-G.L.
Trafikenheten Södra Lappland

Beslut om bisyssla

Bakgrund

Du arbetar som inspektör vid trafikenheten Södra Lappland med placering i närpolisområde Lycksele.

Sedan 1989 har Du vid sidan av Din anställning vid polismyndigheten agerat som återförsäljare av släpvagnar och tillbehör. Verksamheten startades efter det att Du den 9 januari 1989 fått besked från dåvarande polisstyrelsen i Lycksele polisdistrikt om att bisysslan var förenlig med din tjänst som polis.

När det gäller bisysslans innehåll, omfattning och ägarförhållanden m m har Du uppgett bl a följande. Verksamheten bedrevs som enskild firma fram till slutet av 1989, som ett aktiebolag fram till slutet av 1997 och för närvarande som en enskild firma benämnd Släpspecialisten". Du är registrerad som ägare till den enskilda firman. Firman är ett familjeföretag. Försäljning sker från bostaden (per telefon och e-post) samt via firmans hemsida på Internet (www.slapspecialisten.se). Marknadsföring av verksamheten sker till största delen genom annonsering av tillverkaren samt för egen del inför Nolia-mässor i Umeå. Försäljning av "4 P släpvagnar" med tillbehör och reservdelar till släpfordon sker till största delen på Noliamässor i Umeå vartannat år. Omsättningen är varierande. Under en "bra" Nolia-mässa och efterperiod säljs 45-60 släpvagnar med olika utrustning. Försäljningspriset ligger mellan 7 000 - 60 000 kr för släpvagnar och 10 000 -15 000 kr för reservdelar.

Polismyndighetens bedömning

Polismyndigheten har att ta ställning till om arbetet som återförsäljare av släpvagnar och tillbehör är förenligt med 7 § LOA. Av den bestämmelsen framgår att en arbetstagare inte får ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende.

Den 1 januari 2002 infördes en bestämmelse 7 c § LOA som innebär att en arbetsgivare skall besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § skall upphöra med eller inte åta sig bisysslan.

Av en promemoria ”Bisysslor och bedömning av dessa” utgiven av Rikspolisstyrelsen januari 2002 framgår bl a följande av intresse för bedömningen av bisysslan: Särskild återhållsamhet bör iakttas beträffande bisysslor som kan påverka allmänhetens förtroende för arbetstagare eller myndigheter som har mer eller mindre utpräglat maktutövande eller rättsvårdande uppgifter. Den särskilda återhållsamheten leder till att t ex näringsverksamhet i egen regi i allmänhet inte kan godtas. Arbetstagaren måste fortlöpande ompröva sin bedömning av om bisysslan är förtroendeskadlig eller inte. Förutsättningarna i bisysslan eller i huvudsysslan kan förändras så att en tidigare godtagbar bisyssla kan komma att bli förtroendeskadlig. Vid prövningen av om en anställd inom Polisen som bisyssla kan arbeta inom eller själv bedriva försäljningsverksamhet bör hänsyn tas till bl a den salubjudna varans eller tjänstens karaktär. Vid försäljningsverksamhet i egen regi kan det uppkomma relationer som allmänheten kan tolka som beroendeställning mellan säljare och köpare. Detta gäller särskilt om varorna eller tjänsterna har högt ekonomiskt värde och därtill hörande garantiåtaganden. Det finns också en uppenbar risk för att den omständigheten att någon är känd som polis, är inblandad i försäljning av en produkt kan komma att uppfattas av allmänheten som en ”garanti” i sig eller som att en utfäst garanti är särskilt tillförlitlig.

Den aktuella bisysslan innefattar försäljning av släpvagnar jämte tillbehör. Försäljningsverksamheten sker huvudsakligen på den ort där Du arbetar som polis med bl a till uppgift att kontrollera fordon. Frågan om tillåtligheten av Din bisyssla har uppmärksammats av ett flertal medarbetare. Polismyndigheten anser, mot bakgrund av vad som anförts i det ovanstående, att riskerna för misstankar om otillbörliga hänsynstaganden och därtill hörande förtroendeskador är påtagliga vid Din bisyssla som återförsäljare av släpvagnar med tillbehör.

BESLUT

Med anledning av vad som anförts ovan anser polismyndigheten att Din bisyssla som återförsäljare av släpvagnar och tillbehör inte kan anses vara förenlig med 7 § LOA. I enlighet med 7 c § LOA beslutar polismyndigheten att du skall upphöra med denna bisyssla senast den 30 april 2004.

Talan mot beslutet kan väckas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. Talan är inte inskränkt till viss tid.

POLISMYNDIGHETEN

(S.N.)

S.N.

Polisområdeschef

(A.S.)

A.S.

Myndighetsjurist